

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapă locală, 14 decembrie 2024
Clasa a V-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Se dau textele:

Textul A

Prin ninsoarea cuvioasă, de sărbătoare, s-a oprit la poartă oaspete străin. Nu-i Moș Crăciun, dar aduce daruri. Îl cheamă Panaite Havrici. Poartă cojocul cu față roșie, căciulă zburliță și cizme scurte cu carâmbul rășfrânt. Tata i-a întins mâna, i-a zis „bădiță Panaite” și l-a pofțit în casă.

Omul și-a netezit cu amândouă palmele pletele lungi cu cărare la mijloc, s-a plecat cu smerenie și-a vorbit rar, ca din carte:

– Sărut mâna, duducuță dragă, și-ți foarte mulțămesc pentru cinste, cucoane Iorgule. Dară eu n-am când zăbovi. Am venit la Eș de mi-am luat feciorul de la Seminar. Am stat de vorbă cu părintele Director ș-am aflat că Gheorghieș al meu are purtări frumoase. De aceea mă vedeți acuma cu inima ușoară. Pe fecior l-am mânat de-a dreptul la gară cu buclucurile lui, iară eu am venit să vă aduc niște lucrșoare de la cucoana Casandra, bunica domniilor-voastre. Și pe urmă oi grăbi și eu la gară, să nu prăpădim trinu ca s-apuce Gheorghieș desară colindele-n sat...

Omul s-a aplecat deasupra traistei.

– Ce face bunicuța? a întrebat mama cu glas schimbat, micșorat și dulce: glas de nepoată.

– Apoi, îi sănătoasă... numai cât nu vede. [...] Și mi-a dat în grijă să păzesc ca pe ochii din cap cutia asta, că-i pentru duducuța cea mititică... Cică nu care cumva să se farme *moaca* dinăuntru...

Singură în odaie, desfac cutia. Lăcrița de carton e învălită în jurnale multe și peste fiecare jurnal e legată cu câte-o sfoară înnodată cu strășnicie. Ridic capacul cu zăbavă, ca să-mi lungesc bucuria așteptării. Pe o salteluță albastră doarme, cu ochii închiși, o păpușă de porțelan. Așa-i de albă că parcă-i bolnavă. O strig încetișor, să nu se sperie:

– Moaca...

Păpușa s-a ridicat, a deschis ochii și a râs la mine. Panaite Havrici are dreptate: așa o cheamă.

Se vede că i-a spus bunicuța.

Ne uităm una la alta, stingherite amândouă. Nu știm cum să-ncepem vorba. Moaca are ochii verzi, ca frunzișoarele de magheran, și nasul cărn: când treci cu degetul peste el, abia îl simți. Îmi arată costumul ei tirolez, pestelcuța brodată, pălăria cu pană de cucos și ciubotelele cu snur. Îmi arată și rufăria de la care nu lipsește nici un bumb. În punga de mușama cu curelușă peste umărul ei descopăr un ban de argint. Moaca îmi spune că mi l-a trimis bunicuța. Știam eu și fără să-mi mai spuie ea!

Ne ghemuim amândouă pe pat și vorbim despre bătrână.

Bunicuța mi-e străbunică. [...] Trăiește singură în casa pustie de la țară, prea mare pentru ea. E mititicuță și adusă puțin de spate, iar obrazul alb și ochii care-și lunecă privirea pe deasupra lucrurilor, fără să le vadă, o fac să pară artificială, ca o păpușă care-ar fi îmbătrânit. [...] O întreb pe Moaca:

– Tot așa râde bunicuța, mărunțel-mărunțel?

– Tot așa, răspunde Moaca, pe limba ei.

– Și ce face baba Laia?

Moaca râde: parcă ce poate să facă baba Laia decât plăcinte cu poale-n brâu?

– Și tot așa de bune plăcinte face baba Laia?

– Tot...

Otilia Cazimir – **Veste de la bunicuța**

Eș – lași; *lăcriță* – cutie; *să se farme* – să se sfărâme, să se strice; *tirolez* – model de costum, alcătuit din bluză albă, sarafan colorat și șorțuleț; *pestelcuță* – șorțuleț; *buclucuri* – (aici) lucruri multe, bagaje; *jurnal* – (aici) ziar, revistă; *să nu prăpădim trinu* – să nu pierdem trenul;

Textul B

Simon ședea în fața copilei lui de făină la masa din bucătărie și-i dădu un ghiont. Copila de făină căzu cu nasul în farfurie.

– Ha! exclamă Simon batjocoritor. [...]

O propti la loc și-i dădu un alt ghiont. Și copila de făină căzu din nou.

– Nu prea te pricepi să stai pe picioarele tale, fetițo! o tachină Simon, punând-o la loc.

De data asta, copila de făină căzu pe spate, rostogolindu-se de pe masă în coșul câinelui.

– Ei, drăcie!

– Nu trebuie să vorbești urât în fața lui, spuse mama lui Simon. O să-i dai un exemplu foarte prost.

Simon se aplecă să salte copila de făină de pe perna lui Macpherson, apoi îi îndepărtă firele de păr de câine de pe rochiță. [...] Era drăgălașă. Purta o bonetă roz cu volanaș și o rochiță din material sintetic roz, iar pe pânza de sac erau pictați cu grijă ochi strălucitori și rotunzi, încununați cu gene lungi și atrăgătoare.

Robin Foster, din banca alăturată, se arătă imediat gelos.

– Cum se face că tu ai primit una cu ochi? A mea e doar pânză de sac. Vrei să facem schimb?

Simon își strânse mai tare la piept copila de făină.

– Nu, asta e a mea. Pictează-ți ochi pe a ta, dacă vrei ochi.

– A ta e și îmbrăcată!

Se întoarse să strige la domnul Cartright, care tocmai termina de zvârlit saci de făină în clasă.

– Domnule! Domn' profesor! Păpușa lui Sime are rochie și bonetă, și ochi, și tot! Și a mea n-are nimic. Nu-i corect!

– Dacă fiecare părinte care are un copil căruia îi mai lipsește câte ceva l-ar trimite îndărăt, clasa asta ar fi goală, răspunse domnul Cartright. Stai jos și fă liniște!

Se așeză pe catedră și începu să citească regulamentul experimentului:

COPIII DE FĂINĂ

(1) Copiii de făină trebuie să fie în permanență curați și uscați. Orice tocire, pătare sau scurgere de conținut va fi luată foarte în serios.

(2) Copiii de făină vor fi cântăriți oficial de două ori pe săptămână pentru a monitoriza o eventuală pierdere în greutate, care ar putea indica neglijență sau maltratare, sau un posibil câștig în greutate, care ar putea indica intervenție asupra conținutului sau umezeală.

(3) Copilul de făină nu poate fi lăsat nesupravegheat nicio clipă, nici ziua, nici noaptea. Dacă trebuie să plecați, chiar și pentru un timp scurt, găsiți o persoană de încredere care să se ocupe de el.

(4) Veți ține un jurnal al copilului în care trebuie să scrieți zilnic. Fiecare însemnare va avea cel puțin trei propoziții și cel mult cinci pagini.

(5) Câteva persoane (care vor rămâne anonime până la sfârșitul experimentului) vor avea sarcina de a controla starea copiilor de făină și respectarea regulilor de mai sus. Aceste persoane vor fi părinți, alți elevi, membri ai corpului didactic sau persoane din public.

Dirigintele ridică privirea.

– Asta-i tot.

Nu mai văzuse până atunci o clasă redusă la tăcere. O priveliște interesantă.

Anne Fine – **Copiii de făină**

jurnal – (aici) însemnări zilnice

Textul C

Istoria păpușilor de porțelan reprezintă o cronologie complexă ce cuprinde o varietate de domenii ce sunt legate impartajabil de viața socială a omenirii; arta vizuală, moda, administrația ordinii domestice sau economia casei, divertismentul, educația și decorațiunea interioară sunt doar câteva aspecte pe care le putem urmări în evoluția creării acestor păpuși. [...] Culoarea albă este una dintre caracteristicile cele mai importante ale acestor păpuși, urmate de părul (de obicei) negru, bretonul ondulat și bucle, irisul albastru și pupila neagră, la fel și pliul de la pleoape. Aceste păpuși au început să fie fabricate din 1840 până în 1920. [...] O deosebită valoare aveau păpușile al căror pigment era ușor rozaliu, deoarece era un pigment rar întâlnit și, evident, costa mai mult. [...] Dimensiunile, de obicei, nu depășeau 15 cm și dispuneau de o expresivitate realistă. [...]

Intenția de a evidenția coloritul artistic și meticulozitatea detaliilor păpușilor de porțelan, de o corespondență izbitoare cu accesoriile și podoabele purtate de oameni, începând cu secolul al XIX-lea până la sfârșitul secolului XX, încurajează o cunoaștere multidimensională a vieții sociale prin studierea acestor detalii, cu precădere a societății europene.

Ruxandra Cheibaș – *Păpușile de porțelan: de la jucării la artă*,
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/141-144_12.pdf

SUBIECTUL I**20 de puncte****Scrie pe foaia de concurs numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect.**

- Sunt despărțite corect în silabe toate cuvintele din seria:
 - cu-vi-oa-să; oas-pe-te; amân-do-uă;
 - cu-vi-oa-să; oas-pe-te; a-mân-do-uă;
 - cu-vioa-să; oa-spe-te; a-mân-do-uă;
 - cuv-ioa-să; o-as-pe-te; a-mân-dou-ă.**2 puncte**
- Aparțin aceluiași câmp lexical toate cuvintele care formează seria:
 - cojocel; căciulă; brodată;
 - palme; mână; să apuce;
 - albastră; albă; sintetic;
 - bunicuța; străbunică; nepoată.**2 puncte**
- Sinonimele pentru sensurile din text ale cuvintelor subliniate în secvența „Copiii de făină vor fi cântăriți oficial de două ori pe săptămână pentru a monitoriza o eventuală pierdere în greutate, care ar putea indica neglijență” sunt, în ordine:
 - viitoare, demonstra;
 - imposibilă, masca;
 - posibilă, semnala;
 - sigură, arăta.**2 puncte**

Scrie pe foaia de concurs răspunsurile corecte la cerințele de mai jos:

- Transcrie, din seria următoare, două cuvinte care conțin semivocale: *ușoară, artificială, bucătărie, stai, făină, eventuală*. **2 puncte**
- Precizează partea de vorbire a cuvintelor subliniate în secvența: „Dirigintele ridică privirea”. **2 puncte**
- Alcătuiește un enunț în care cuvântul subliniat din exemplul: „Păpușa s-a ridicat, a deschis ochii și a râs la mine” să aibă alt înțeles. **2 puncte**
- Formulează o propoziție negativă în care verbul *a întreba* să fie la timpul trecut. **2 puncte**
- Transcrie din fragmentul următor o parte principală de propoziție, precizând felul ei: „Pe o salteluță albastră doarme, cu ochii închiși, o păpușă de porțelan.” **2 puncte**
- Transformă propoziția „A spus bunicuța.” într-o propoziție dezvoltată. **2 puncte**
- Rescrie corect următoarea secvență: *Păpușa v-a fi prietena mea ce-a mai bună*. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea**40 de puncte****Scrie pe foaia de concurs, în enunțuri, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, cu privire la textele date:**

- Scrie, sub formă de propoziții, două idei principale, corespunzătoare primelor două paragrafe din textul A. **6 puncte**
- Transcrie, din fragmentul subliniat în textul A, o personificare. **2 puncte**
- Prezintă, în 40-50 de cuvinte, pe baza textului B, atitudinea lui Simon față de copila de făină. **6 puncte**
- Explică, în 40-50 de cuvinte, mesajul pe care vrea să-l transmită profesorul Cartright, din textul B, prin replica: „Dacă fiecare părinte care are un copil căruia îi mai lipsește câte ceva l-ar trimite îndărăt, clasa asta ar fi goală.” **6 puncte**
- Menționează patru domenii ale vieții sociale reprezentate în istoria păpușilor de porțelan, utilizând informații din textul C. **6 puncte**

6. Care păpuși de porțelan erau mai valoroase? Motivează-ți răspunsul, utilizând informații din textul C. **6 puncte**
7. Explică, în 70-80 de cuvinte, relația dintre copii și jucării, pe baza textelor A și B. **8 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Scrive un text narativ, de 150 – 250 de cuvinte, în care să povestești o întâmplare petrecută înainte de Crăciun, într-un magazin de jucării.

Vei primi 26 de puncte pentru conținutul compunerii și 14 puncte pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.